

Мишљење о процени ризика корупције у одредбама Нацрта закона о изменама и допунама Закона о високом образовању

I. Општа процена ризика корупције

Министарство просвете, науке и технолошког развоја припремило је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о високом образовању (у даљем тексту: Нацрт закона), поводом којег је у току јавна расправа.

Како је наведено у образложењу Нацрта закона, разлози за његово доношење су отклањање уочених проблема у поступку признавања страних високошколских исправа ради наставка образовања, односно ради запошљавања, као и увођење нових системских решења ради усклађивања Закона са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС” број 107/12), коју је донела Влада.

Агенција је мишљења да одредбе Нацрта закона које уређују поступак признавања страних високошколских исправа ради наставка образовања, односно ради запошљавања садрже ризике корупције, јер нису довољно прецизне, што у неким ситуацијама ствара и преширока дискрециона овлашћења органа који одлучује. На тај начин се доводи у питање оставаривање циља да ће уочени проблеми у досадашњој пракси у поступку признавања страних високошколских исправа бити отклоњени.

Указујемо да Нацртом закона нису мењане одредбе које се односе на поступак акредитације и рад Комисије за акредитацију и проверу квалитета. Сматрамо да поступак акредитовања и накнадне контроле испуњености услова за рад високошколских установа треба да буду регулисани тако да буду засновани на јасним, објективним, транспарентним и унапред утврђеним критеријумима.

II. Процена ризика корупција у појединим одредбама Нацрта закона

У овом делу Мишљења налази се приказ ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона.

Члан 14.

Овим чланом предвиђено је да се после члана 104. додаје члан 104а, којим се, између осталог, у ставу 3. предвиђа да самостална високошколска установа доноси решење о академском признавању у року од 60 дана од дана пријема уредног захтева. Сматрамо да би, слично као код одредби Нацрта закона које се односе на решење о професионалном признавању, овде требало навести податке које нужно садржи решење о академском признавању.

Члан 15.

Овим чланом предвиђено је да се после члана 104а додаје члан 104б. Одредбом става 1. овог члана прописано је да ће професионално признавање спроводити Министарство преко Националног центра за признавање страних високошколских исправа (ENIC/NARIC центар), као унутрашње организационе јединице Министарства, а не самостална високошколска установа што је сада случај. Ставом 2. предвиђено је да се *професионално признавање врши по претходно извршеном вредновању страног студијског програма*. Међутим, за разлику од одредби које се односе на вредновање страног студијског програма код академског признавања, овде није прецизирано ко врши то вредновање, па је препорука да се то учини. Поред наведеног, одредбама Нацрта закона није регулисан поступак признавања стране високошколске исправе ради запошљавања, нити су јасно разграничене улоге министарства и Националног центра за признавање високошколских исправа у наведеном поступку.

Ставом 3. прописује се да *за потребе давања стручног мишљења у поступку професионалног признавања Министар може образовати комисију из реда чланова Националног савета*. Сматрамо да је ова одредба недовољно прецизна и да оставља министру широка дискрециона овлашћења приликом одлучивања о образовању комисије за давање стручног мишљења у поступку професионалног признавања. Имајући у виду наведено, препорука је да се наведена одредба измени на тај начин што ће се прецизно одредити у којим ситуацијама ће министар формирати ову комисију.

Члан 19.

Овим чланом предвиђено је да ће министар и Национални савет донети подзаконска акта у складу са овим законом у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона. Препорука је да се предлози подзаконских акта припреме истовремено са Нацртом закона, како би се отклонио ризик корупције да се усвојени закон не може примењивати без усвојених подзаконских аката.

Члан 20.

Ставом 2. прописано је да ће од 1. јануара 2016. године професионално признавање обављати Агенција за образовање и васпитање, у складу са законом. Напомињемо да важећи Закон о високом образовању, као ни Нацрт закона, не помињу оснивање и надлежност Агенције за образовање и васпитање, већ су ова питања уређена члановима 24а и 24б Закона о основама система образовања и васпитања. Као што је напоменуто, Нацртом закона је прописано да ће професионално признавање спроводити Министарство преко Националног центра за признавање страних високошколских исправа, као унутрашње организационе јединице Министарства.

III. Закључак

Одредбе Нацрта закона које се односе на уређење поступка признавања страних високошколских исправа садрже ризике корупције и то непрецизне одредбе, преширока дискрециона овлашћења, неадекватан рок за усвајање подзаконских аката. Препорука је да се наведени ризици корупције отклоне у складу са препорукама из овог Мишљења.

Такође, сматрамо да Нацртом закона треба уредити поступак акредитовања и накнадне контроле испуњености услова за рад високошколских установа тако да буду засновани на јасним, објективним, транспарентним и унапред утврђеним критеријумима.